EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 11.9.2024
COM(2024) 402 final

KOMMISSIONENS ÅRLIGA ÖVERSIKT

över medlemsstaternas årliga verksamhetsrapporter om exportkrediter i den mening som avses i förordning (EU) nr 1233/2011

1. Inledning

Denna årliga översikt för 2022 över verksamhet med statsstödda exportkrediter görs i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1233/2011 av den 16 november 2011 om tillämpningen av vissa riktlinjer för statsstödda exportkrediter. Översikten omfattar verksamhet med statsstödda exportkrediter som bedrivs av medlemsstaternas exportkreditinstitut och grundar sig på information från medlemsstaterna i de årliga verksamhetsrapporter de lämnar till kommissionen, även det i enlighet med förordningen. Rapporterna följer en standardiserad mall (även kallad checklistemall) som har granskats och efter hand byggts ut. Den mall som medlemsstaterna använde för sina rapporter för 2022 var tillämplig sedan rapporteringsåret 2020 och innehöll ytterligare uppgifter om mänskliga rättigheter, klimat och miljöskydd jämfört med den föregående versionen. En ny version av mallen är tillämplig från och med rapporteringsåret 2023. Den kommer att möjliggöra en klimatinriktad översikt av verksamhet med statsstödda exportkrediter inom olika sektorer.

2. Årliga verksamhetsrapporter som erhållits för kalenderåret 2022

Följande 20 medlemsstater tillhandahöll statsstödda exportkrediter under 2022 inom ramen för överenskommelsen om statsstödda exportkrediter: Österrike, Belgien, Kroatien, Tjeckien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Tyskland, Ungern, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Spanien och Sverige. Alla lämnade in en årlig verksamhetsrapport för 2022.

De återstående medlemsstaterna, dvs. Bulgarien, Cypern, Grekland, Irland, Lettland, Litauen och Malta, bekräftade att de inte tillhandahållit statsstödda exportkrediter under rapporteringsåret.

3. Analys av de årliga verksamhetsrapporterna

(a) Allmän information:

Under 2022 var alla 20 medlemsstater som tillhandahöll statsstödda exportkrediter tillhandahållare av ren risktäckning, dvs. exportkrediter i form av garantier och/eller försäkringsprodukter. Av dessa tillhandahöll 13 medlemsstater (Belgien, Kroatien, Tjeckien, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Ungern, Italien, Polen, Slovakien, Spanien och Sverige) också statligt finansieringsstöd, dvs. direkt finansiering, refinansiering av kommersiella lån för exporttransaktioner eller räntestöd. Ett litet antal medlemsstater (Österrike, Ungern, Portugal, Polen och Spanien) rapporterar att de tillhandahåller bundet bistånd som är en form av exportkrediter med förmånliga villkor som regleras inom ramen för OECD-överenskommelsen.

Konsensusöverenskommelsen och OECD:s rekommendationer om hur risker i samband med statsstödda exportkrediter bör hanteras har lett till en harmonisering av praxis i hela EU. Inom denna ram utformar regeringarna dock sin egen politik. De flesta exportkreditinstitut har infört ytterligare regler utöver dem i OECD:s riktlinjer, t.ex. om nationellt och lokalt innehåll, och strängare standarder, bland annat för att återspegla institutens nationella politik och internationella åtaganden, särskilt när det gäller klimatskydd. Vissa exportkreditinstitut erbjuder program som är skräddarsydda för särskilda sektorer eller särskilda mål. Detta kan återspegla särdragen hos separata sektorsöverenskommelser i konsensusöverenskommelsen, koassuransstrukturer eller strategiska riktlinjer.

Exportkreditinstitutens organisationsstruktur och styrningen för att erbjuda risktäckning skiljer sig åt inom EU. Statsstödda exportkrediter förvaltas av fler än 26 organ i medlemsstaterna, antingen offentliga organ eller privata företag som verkar på offentligt uppdrag och under statlig tillsyn. De förtecknas i bilaga 1. Medlemsstater som erbjuder både

risktäckning och finansiering har vanligen en separat, specialinriktad institution som ansvarar för finansiering. Dessa kallas ibland EXIM-bank (export-import).

(b) Mängden statsstöd:

De årliga verksamhetsrapporterna innehåller relevant finansiell information om statsstöd från exportkreditinstitut, i enlighet med respektive medlemsstats nationella rättsliga ramar och organisationsstruktur. Kommissionen har inga synpunkter på de finansiella aspekterna av verksamhetsrapporterna för 2022.

När det gäller statsstöd i form av ren risktäckning anges i tabellen nedan den aggregerade nominella riskexponeringen per den 31 december 2022 för de största tillhandahållarna i Europeiska unionen:

Tabell 1: Statsstöd i form av ”ren risktäckning” under 2022 (miljarder euro) **De största stödgivarna i EU rangordnade efter aggregerad nominell riskexponering**	
Total exponering för ren risktäckning i EU	*350*
Tyskland	83
Italien	72
Frankrike	66
Sverige	38
Nederländerna	28

När det gäller statligt finansieringsstöd anges i tabellen nedan det rapporterade nominella värdet av den statsstödda låneportföljen per den 31 december 2022 för större tillhandahållare i EU:

Tabell 2: Statsstöd i form av statligt finansieringsstöd 2022 (miljarder euro) **De största stödgivarna i EU rangordnade efter nominellt värde av den statsstödda låneportföljen**	
Total låneportfölj i EU	*92*
Italien	38
Tyskland	16
Frankrike	15
Sverige	8
Finland	8

Anmärkning: Siffrorna i tabellerna 1 och 2 ska inte kumuleras. Inte bara är instrumenten av olika karaktär, utan samma medlemsstat kan stödja samma exporttransaktion med både direkt finansiering och ren risktäckning.

(c) Behandling av miljörisker:

I OECD:s rekommendation om gemensamma ståndpunkter vad gäller statsstödda exportkrediter och tillbörlig aktsamhet när det gäller miljö och sociala frågor fastställs gemensamma principer för tillbörlig aktsamhet i miljöfrågor och sociala frågor. Alla EU-medlemsstater följer rekommendationen, och identifierar och hanterar i enlighet med den potentiella konsekvenser och risker i samband med ansökningar om statsstöd. Rekommendationen baseras på väletablerade standarder som Internationella finansieringsbolagets miljömässiga och sociala standarder, Världsbanksgruppens riktlinjer för miljö, hälsa och säkerhet samt Världsbankens skyddspolicyer och Världsbankens miljömässiga och sociala standarder. Rekommendationen omfattar viktiga miljöfrågor, såsom utsläpp till luften, inklusive växthusgaser, resurseffektivitet, avfallshantering, buller och

vibrationer, hantering av farliga material, effekter på ekosystem, skydd av biologisk mångfald och betydande användning av naturresurser. Den innehåller även krav på krisberedskap och nödinsatser så att projektägare vid olyckor och nödsituationer kan agera på ett sätt som är lämpligt för att förebygga och mildra de miljömässiga konsekvenserna.

EU-exportkreditinstitutens strategier för tillbörlig aktsamhet och förfaranden för riskbedömning bygger i stor utsträckning på rekommendationen, även om den inte spelar en avgörande roll, och strategierna påverkas även av andra internationella standarder och EU:s regelverk. Alla medlemsstater som tillhandahåller statsstödda exportkrediter rapporterar att de efterlever rekommendationens miljökrav och att rekommendationen är en integrerad del av deras system för tillbörlig aktsamhet och riskhantering och av deras beslutsprocess. Förfarandena för förhandsbedömning av en viss ansökan om statsstödda exportkrediter om beror på ansökans typ och omfattning samt vilken kategori den tillhör. De risker som kan påverka stödberättigandet identifieras, klassificeras och utvärderas. Alla EU-exportkreditinstitut bekräftade att de granskat alla ansökningar om statsstödda exportkrediter i syfte att fastställa om en miljöutredning borde genomföras.

Enligt rekommendationen ska exportkreditinstituten klassificera sådana ansökningar i tre riskkategorier utifrån potentiell negativ miljöpåverkan: hög (kategori A), medelhög (kategori B) eller låg (kategori C). Många medlemsstater rapporterar att de tillämpar rekommendationen vidare än dess tillämpningsområde. Detta inbegriper klassificering av alla transaktioner, även transaktioner där de stödjer en andel vars värde understiger 10 miljoner särskilda dragningsrätter, trots att sådana transaktioner i princip inte skulle ha omfattats av granskningsfasen. Medlemsstaterna rapporterar att en miljömässig och social konsekvensbedömning (ESIA) har genomförts i enlighet med artikel 18 i rekommendationen för alla ansökningar i kategori A för vilka ett exportkreditinstitut gjort ett slutligt åtagande. I fråga om ansökningar i kategori B rapporterar medlemsstaterna att de sökande alltid har lämnat tillräcklig information om projektets relevanta miljöpåverkan i enlighet med artikel 19 i rekommendationen. Exportkreditinstituten rapporterade att de, innan de beslutade om att ge stöd till projekt i kategori A eller B, alltid utvärderade informationen från granskningen och översynen av transaktionerna. Relevant information mottogs i form av rapporter om miljömässiga och sociala konsekvensbedömningar, men även genom exportkreditinstitutens ansökningsformulär och enkäter, skrivbordsundersökningar, besök på plats, forskning utförd av externa konsulter och direkta kontakter med sökandena.

Medlemsstaterna rapporterade inga situationer med permanent bristande efterlevnad, även om smärre avvikelser kan förekomma, exempelvis för sent inlämnad information eller för sent inlämnade rapporter. Bristande efterlevnad åtgärdas i samordning med projektets sponsorer, genom att man utformar korrigerande åtgärder och begränsningsåtgärder som övervakas över tid, eller genom att stöd dras tillbaka eller ersättning nekas. Ett exportkreditinstitut rapporterade att det under övervakningsfasen för vissa transaktioner ställts inför situationer med avvikelser från överenskomna åtgärder och internationella standarder och uppgav hur det vidtagit åtgärder från fall till fall.

(d) Hänsyn till klimatförändringsmålen:

År 2022 hade de flesta medlemsstater antagit en särskild klimatstrategi för sina exportkreditinstitut, utöver att de tillämpade de sektorsspecifika klimatrelaterade reglerna i OECD-överenskommelsen.

Europeiska unionens råd tillkännagav den 15 mars 2022 i sina slutsatser om exportkrediter att medlemsstaterna hade för avsikt att före utgången av 2023 i sin nationella politik fastställa sina egna vetenskapligt baserade tidsfrister för att avsluta statsstödda exportkrediter till projekt inom energisektorn för fossila bränslen, utom under begränsade och tydligt

definierade omständigheter som är förenliga med en uppvärmningsgräns på 1,5 °C och målen i Parisavtalet. Alla medlemsstater har därför antagit eller överväger att anta nya eller uppdaterade klimatstrategier för sin statsstödda exportkreditverksamhet. En ny rapporteringsmall för de årliga verksamhetsrapporterna, som gäller från och med rapporteringsåret 2023, kommer att göra det möjligt för kommissionen att samla in detaljerad information om de nationella klimatstrategier som gäller för exportkreditinstituten i EU och att rapportera om dessa strategier i samband med kommissionens nästa årliga översikt, som omfattar rapporteringsåret 2023.

(e) Tillbörlig aktsamhet när det gäller sociala frågor och mänskliga rättigheter:

I OECD:s rekommendation om gemensamma strategier behandlas sedan 2012, förutom miljöaspekter, principer för tillbörlig aktsamhet i sociala frågor. Rekommendationen omfattar viktiga potentiella projektrelaterade sociala konsekvenser, bl.a. för arbetsförhållanden och arbetsvillkor (t.ex. rättvis behandling, diskriminering, föreningsfrihet, kollektiva förhandlingar och arbetstagarnas boende), hälsa, säkerhet och trygghet i samhället (t.ex. samhällets exponering för sjukdomar och användning av säkerhetspersonal), markförvärv och tvångsförflyttning (t.ex. fysisk eller ekonomisk förflyttning), lämpligt samarbete med berörda samhällsgrupper (t.ex. informerat samråd och deltagande samt en besvärsmekanism), urbefolkningar (t.ex. fritt, på förhand inhämtat och välinformerat samtycke) och kulturarv. Den omfattar även viktiga projektrelaterade konsekvenser för de mänskliga rättigheterna, till exempel vad gäller tvångsarbete, barnarbete, jämställdhetsfrågor och livshotande arbetsmiljösituationer. Särskild uppmärksamhet ägnas åt utsatta grupper.

EU-exportkreditinstitutens rapporterade metoder för tillbörlig aktsamhet liknar dem för miljörisker. Alla 20 rapporterande medlemsstater som betalar ut statsstöd anger att de efterlever den sociala aspekten och människorättsaspekten i OECD:s rekommendation om gemensamma ståndpunkter, och att rekommendationen är en integrerad del av deras beslutsfattande samt av deras system för tillbörlig aktsamhet och riskhantering. Alla dessa 20 medlemsstater bekräftade att de har granskat alla ansökningar i syfte att fastställa om en översyn av sociala rättigheter och mänskliga rättigheter bör genomföras. De rapporterade att en ESIA hade genomförts för alla ansökningar i kategori A. I fråga om ansökningar i kategori B rapporterade de att sökande alltid lämnade tillräcklig information för att medlemsstaterna skulle kunna bedöma projektets relevanta effekter. Medlemsstaterna rapporterade att deras exportkreditinstitut, innan de beslutade om att ge statsstöd till projekt i kategori A eller B som kan han negativ påverkan på samhället eller på de mänskliga rättigheterna, alltid utvärderade informationen från granskningen och översynen på samma sätt som för miljöriskerna.

Medlemsstaterna rapporterade inga situationer med permanent bristande efterlevnad 2022 i sina förfaranden för tillbörlig aktsamhet i sociala frågor och i fråga om mänskliga rättigheter. Ett exportkreditinstitut rapporterade att det under övervakningsfasen för vissa transaktioner ställts inför situationer med avvikelser från överenskomna åtgärder och internationella standarder och att det vidtagit åtgärder från fall till fall.

De flesta exportkreditinstitut i EU har infört en deltagandebaserad samrådsprocess eller en klagomålsmekanism för berörda grupper, men detta är inte fallet för alla. Detta innebär inte att det inte finns något samråd, eftersom projektsponsorer kan uppmanas att införa mekanismer oberoende av deltagande från ett exportkreditinstitut, men det är ett område som kan förbättras. De medlemsstater som har en klagomålsmekanism på exportkreditinstitutsnivå rapporterade inte något klagomål till kommissionen i sina årliga verksamhetsrapporter för 2022.

(f) Åtgärder för att bekämpa mutor:

Alla medlemsstater som tillhandahöll statsstödda exportkrediter rapporterar att de efterlever OECD:s rekommendation om mutor och statsstödda exportkrediter. Denna rekommendation innehåller åtgärder för granskning, genomförande av tillbörlig aktsamhet, utvärdering och beslut om berättigande till stöd i syfte att avskräcka från mutor i samband med statsstödda exportkrediter. Detta innebär i synnerhet att man kontrollerar att parter som deltar i transaktioner inte är upptagna i de multilaterala finansinstitutens listor över uteslutna företag.

(g) Hållbar långivning:

Alla medlemsstater som tillhandahåller statsstödda exportkrediter rapporterar att de efterlever OECD:s rekommendation om hållbar långivning och statsstödda exportkrediter. Syftet med rekommendationen är att se till att finansiering av utvecklingsbehov i låginkomstländer mobiliseras utan att dessa länder bygger upp alltför stora skulder i framtiden. Efterlevnaden av rekommendationen går hand i hand med att troget efterleva Världsbankens och Internationella valutafondens policyer för villkor beträffande skuldgränser vid upplåning utan särskilda förmåner, och vad gäller hållbar utlåning. Enligt rekommendationen har de som åtagit sig att efterleva den även gått med på viktiga öppenhetsåtgärder, som innefattar att tillhandahålla information till Världsbanken och Internationella valutafonden. I de flesta fall ingår skuldhållbarhetsbedömningar i de övergripande landriskbedömningar som påverkar exportkreditinstitutens landspolitik.

(h) Annan information i de årliga verksamhetsrapporterna:

Medlemsstaterna rapporterar att de är noga med att säkerställa att exportkreditinstitutens verksamhet är så öppen som möjligt, samtidigt som sekretessen i fråga om affärskänslig information respekteras. Enligt OECD:s rekommendation om gemensamma ståndpunkter är det harmoniserade förfarandet i EU att offentliggöra detaljerad information om projekt som kan ha negativa miljömässiga eller sociala konsekvenser. Exportkreditinstituten offentliggjorde all information som krävs enligt artiklarna 39 och 41 i rekommendationen, dvs. relevant förhandsinformation för projekt i kategori A, inklusive miljömässiga och sociala konsekvensbedömningar, och efterhandsinformation för alla projekt i kategori A och B som får stöd, på särskilda sidor på deras webbplatser, som anges i bilaga 2.

Många av exportkreditinstituten i EU har en policy för företagens sociala ansvar som vanligen inte bara omfattar interna åtgärder, utan även en nära dialog med exportkreditinstitutets kunder. I detta sammanhang blir det allt vanligare att exportkreditinstituten granskar sin egen praxis och utvecklar planer för att minska sin egen miljöpåverkan. t.ex. uppskattningar av sina koldioxidavtryck.

4. Exportkreditinstitutens efterlevnad av unionens mål och skyldigheter

I artikel 3 i fördraget om Europeiska unionen (*EU-fördraget*) förtecknas Europeiska unionens allmänna mål och i artikel 21 fastställs principerna och målen för unionens yttre åtgärder Enligt artikel 3.5 i EU-fördraget ska Europeiska unionen, i sina förbindelser med den övriga världen, ”bidra till [...] hållbar utveckling av vår jord, solidaritet och ömsesidig respekt mellan folken, fri och rättvis handel, utrotning av fattigdomen och skydd för de mänskliga rättigheterna, särskilt barnets rättigheter, samt till strikt efterlevnad och utveckling av internationell rätt, inklusive respekt för principerna i Förenta nationernas stadga”. När det gäller EU:s gemensamma handelspolitik hänvisas det till principerna och målen för unionens yttre åtgärder i artikel 206 och i artikel 207 första stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Europaparlamentet har begärt att kommissionen ska yttra sig om huruvida medlemsstaterna uppfyller unionens syften och skyldigheter när de tillhandahåller statsstödda exportkrediter. Kommissionen har gjort sin årliga översikt i enlighet med förordning (EU) nr 1233/2011. Kommissionens översikt bygger därmed på medlemsstaternas årliga verksamhetsrapporter och kan inte betraktas som uttömmande.

Kommissionen anser att den tillgängliga informationen ger stöd för att verksamheten med statsstödda exportkrediter i medlemsstaterna uppfyller kraven i artiklarna 3 och 21 i EU-fördraget. OECD:s rekommendationer utgör en ram för förvaltningen av medlemsstaternas exportkreditprogram. Medlemsstaterna fastställer också sin egen politik på grundval av dessa rekommendationer och i linje med EU:s mål. När det gäller fullgörandet av internationella skyldigheter och skyldigheter enligt EU:s konkurrenslagstiftning har under 2022 inga tvister anhängiggjorts i Världshandelsorganisationen angående en medlemsstats exportkreditverksamhet. Kommissionen har heller inte mottagit några klagomål om påstådda överträdelser av EU:s bestämmelser rörande exportkreditinstituten i EU.